

foto: m. milenković

Strategije i promene

Od 28. marta, Nacrt dugo očekivane strategije razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. dostupan je javnosti. Javna rasprava o ovom dokumentu počela je 3. aprila. U ovom broju "Obrazovanja za XXI vek" razgovarali smo sa njenim autorima u nameri da razjasnimo deo nedoumica i spekulacija koje se u vezi sa strategijom javljaju. Sudeći po Nacrtu, obrazovni sistem Srbije do 2020. godine očekuju korenite promene u svim njegovim segmentima.

U ovom broju, bavili smo se i edukativnim programima u kulturi. Muzej savremene umetnosti uveliko radi na promovisanju svojih sadržaja kao idealnog okruženja za nastavni proces. Osim toga, nedavno je u Beogradu predstavljen *Vodič kroz kreativno dramski proces*, novi pokušaj da se postojeći klasični načini predavanja nastavnog gradiva osavremeni kreativnom dramom.

Korenite promene

Imajući u vidu sve ciljeve Strategije za razvoj obrazovanja, jasno je da su oni svakako poželjni. Međutim, ostaju dva ključna pitanja u vezi sa njenim sprovođenjem: koliko je osam godina, koliko je ostalo do 2020. realan rok da oni budu ispunjeni, a drugo koliko je temeljne promene u sistemu obrazovanja moguće sprovesti bez temeljnih promena u privredi, na tržištu rada, a dobrim delom i bez temeljnih društvenih promena

Početak aprila počela je javna rasprava o Strategiji razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. Još pre nego što je ugledao svetlost dana, Nacrt ovog dokumenta izazvao je mnoge kontroverze i otpor, samo na osnovu glasila onome što će se u njemu naći. Od 28. marta, Nacrt strategije razvoja obrazovanja dostupan je javnosti na sajtu Ministarstva prosvete, a javna rasprava o njoj održana je u Vranju i Zaječaru. U izradi strategije učestvovalo je više od 200 stručnjaka, a ona se bavi pitanjima kakav treba da bude sistem obrazovanja u Srbiji do 2020, kojim strateškim politikama, akcijama i merama se može ostvariti razvoj obrazovanja, polazeći od stanja u kom se ono u Srbiji trenutno nalazi.

Već u samom startu, Nacrt strategije izazvao je mnoge nedoumice, kao i negodovanje dela stručne i široke javnosti. Sindikati obrazovanja ocenili su strategiju kao spisak lepih, ali teško ostvarivih želja. O do sada iznetim primedbama na strategiju razgovarali smo sa koordinatorima grupa za njenu izradu. Jedan od ciljeva strategije koji je izazvao kontroverze jeste povećanje broja visokoobrazovanog kadra u Srbiji na 38,5 odsto do 2020, što u ovom trenutku, kada Srbija raspolaze sa svega 6,2 odsto visokoobrazovanih, zaista izgleda kao samo još jedna lepa želja. Međutim, koordinatorka radne grupe za doktorske studije, Vera Dondur, objašnjava u

razgovoru za "Vreme" da je reč o pogrešnom razumevanju ovog dela teksta: "Naša projekcija je 38,5 odsto visokoobrazovanih u starosnoj grupi od 30 do 34 godine, što nije nedostižno, budući da sada taj procenat iznosi oko 26 odsto u ovoj starosnoj grupi." Državni sekretar u Ministarstvu prosvete i nauke Radivoje Mitrović kaže da je u poslednjih pedeset ili šezdeset godina, situacija u svetu kardinalno promenjena, a da je sada pitanje kako naš sistem obrazovanja može da odgovori na tu novu situaciju: "Možemo ili imitirati promene u svetu, ili dijagnostifikovati stanje u Srbiji i naći odgovor na stanje u društvu, a onda i u obrazovnom sistemu. Nije nam cilj da se samo reformišemo kao obrazovni sistem, već da transformišemo društvo, da iz stanja krize, nemaštine i haosa pređemo u stanje normalnosti i prosperiteta. Ta transformacija mora da bude zasnovana na znanju, korišćenju savremenih tehnologija, harmonizovana sa svetom, a ne kontra svetu i u atmosferi izolacije."

Povećanje broja visokoobrazovanih je svakako poželjno, međutim, postavlja se pitanje kako sprečiti staru boljku srpskog visokoobrazovanog sistema: hiperprodukciju i inače suficitarnih kadrova na tržištu rada, a malo interesovanje na fakultetima koji obrazuju deficitarne profile. Vera Dondur objašnjava da strategija kaže da će zemlja definisati prioritete, da će

regulisati procenat onih koji upisuju fakultete iz oblasti tehničkih i tehnoloških nauka, a kao i procenat u oblasti društveno-humanističkih nauka: "Visoko obrazovanje će svima i dalje biti dostupno, ali, budžetsko ulaganje će biti usmeno prema prioritetima zemlje. Mi i sada imamo veći procenat budžetski finansiranih studenata na tehničkim, nego na društvenim fakultetima. Dakle, država može da odredi čije će studije finansirati, ali ne može da spreči svoje građane da studiraju ono što žele." Kada je o finansiranju studija reč, strategija predviđa i povratak statusa sufinansirajućih studenata. Vera Dondur kaže da je sistem sada nepravedan u tom smislu što, ako, recimo, fakultet prima 100 budžetskih studenata, onom koji je 100. na rang-listi bivaju pokriveni svi troškovi studiranja, a 101. nije plaćeno ništa.

Jedan od koordinatora za izradu strategije, prof. dr Ivan Ivić, napominje da Srbiji, zbog smanjenja prirodnog priraštaja, preti rizik da ostane bez ljudskog kapitala: "Tu postoje dve mere koje primenjujemo i mi i ostatak razvijenog sveta. Jedno je celoživotno obrazovanje koje strategija obuhvata, i koje omogućava da se ljudi tokom celog života edukuju, te da se ljudski kapital obezbeđuje iz te rezerve. Prošle godine je sistem visokog obrazovanja u Srbiji obuhvatao 55.000 ljudi. Kada generacija koja sad završava osnovnu školu dođe na red, biće

**REFORMATORI SRPSKOG OBRAZOVNOG SISTEMA:
Vera Dondur, Vlastimir Matejić, Ratko Jankov, Radivoje
Mitrović, Ivan Ivić**

Foto: A. Andić

ih 35.000. Jasno je o kolikom padu priraštaja pričamo. Imamo manje ljudi, ali baš zato moramo da podignemo kvalitet obrazovanja i otud potreba za visokim procentom visokoobrazovanih unutar starosne kategorije od 30 do 34 godine.”

Još jedna od odredbi strategije koja je izazvala blago uznemirenje jeste ona koja se bavi podizanjem kvaliteta nastavnog kadra, što je upravo među prosvetnim radnicima unelo nelagodu. Prof. dr. Ratko Jankov, koordinator radne grupe za obrazovanje nastavnika kaže za “Vreme” da je kvalitet diplome uvek zavisio od onoga ko tu diplomu izdaje: “Pošto su se kod nas neke stvari pobrkale, na nekim mestima zaista nema kvaliteta. Podizanjem kriterijuma dobijamo garanciju da će kvalitet biti postignut. Kvalitet nastavnog kadra podrazumeva otvaranje univerziteta. Sistem ni sad nije loše

postavljen, svi nastavnici na Univerzitetu imaju reizbor na pet godina, treba samo omogućiti da to zaista bude i sprovedeno, da bude povećana konkurentnost.” Prof. dr. Vlastimir Matejić, koordinator radne grupe za izradu strategije, kaže da mi imamo jedan krupan defekt u izboru nastavnog kadra: “Stručne kvalifikacije i naučni radovi se u velikoj meri uzimaju u obzir, a osposobljenost za nastavu, za prenošenje znanja skoro da su sasvim zanemareni. To znači da su nam potrebne i neke nove uloge, poput uloge mentora, uključivanja studenata u naučnoistraživački rad. Reizbor bi trebalo da uzima u obzir pre svega sposobnost za prenošenje znanja.”

Obavezno srednje obrazovanje još jedan je od ciljeva strategije koji su izazvali negodovanje javnosti, uz generalnu primedbu da će to dovesti do pada kriterijuma za ocenjivanje. Profesor

Ivić kaže da je opet reč o pogrešnom čitanju teksta strategije: “Strategija predviđa mogućnost da se do 2020. uvede mogućnost obaveznog obrazovanja do punoletstva. Poenta je u tome da se omogući dvogodišnje, trogodišnje i četvorogodišnje srednje obrazovanje. Osnovna škola ne pruža mogućnost za zapošljavanje. Ovime se uvodi zakonska obaveza školovanja do prvog stupnja spremnosti za izlazak na tržište rada.” On dodaje da to ne znači povećanje kapaciteta i finansijskih obaveza srednjih škola, jer zemlja već raspolaže kapacitetima. Već sada, oko 98 procenata svršenih osnovaca upisuje srednje škole, a pošto je populacije sve manje, nema govora o preopterećenju.

Na kraju krajeva, imajući u obzir sve ciljeve strategije, jasno je da su ciljevi koje ona sebi zadaje svakako poželjni. Međutim, ostaju dva ključna pitanja u vezi sa njenim sprovođenjem. Jedno je koliko je osam godina, koliko je ostalo do 2020, realan rok da oni budu ispunjeni, a drugo koliko je temeljne promene u sistemu obrazovanja moguće sprovesti bez temeljnih promena u privredi, na tržištu rada, a dobrim delom i bez temeljnih društvenih promena. Sagovornici “Vremena” saglasni su u tome da promene u obrazovanju mogu da čekaju ove druge, ali, moguć je i drugačiji smer: da korenite promene u obrazovanju stvore potencijal za promene u drugim oblastima. ◀

J. Gligorijević

Kreativna drama

Učenje je igra

Učenje kroz kreativnu dramu priprema mlade ljude za život u zajednici. U bezbednom okruženju igre i fikcije mladi istražuju situacije, moguća rešenja i njihove posledice, upoznaju ličnu snagu i slabosti, ispituju ponašanje i odnos prema drugima u datoj situaciji. U zaštićenom sredini dramskog prostora učesnici slobodno izražavaju svoje mišljenje kroz preuzimanje uloge u datoj situaciji

KAD SE UČENIK zapita “zašto moram ovo da učim, kakve to ima veze sa mnom i sa životom?”, to je znak njegovom nastavniku da primeni kreativnu dramu. Smatra se da je kreativna drama najneposredniji način kojim pedagog može učenicima da približi nastavno gradivo. Nastavnici u Srbiji još ne primenjuju ovaj metod, zato što im je nepoznat.

Novi pokušaj da se postojeći klasični načini predavanja nastavnog gradiva osavremeni kreativnom dramom predstavlja nedavno promovisani *Vodič kroz kreativno dramski proces*, prvi priručnik ove vrste u Srbiji. *Vodič* je rezultat projekta *Dramska edukacija za interkulturalno učenje (Intercultural Drama Education And Learning – IDEAL)*, a finansira ga Evropska unija kroz program “Podrška civilnom društvu”. Nastao je nakon jednogodišnjeg rada tima dramskih i plesnih pedagoga sa oglednim grupama nastavnika u Beogradu, Nišu, Smederevu i Zrenjaninu na edukaciji za dramski rad sa mladima. *Vodič* je dostupan na sajtu njegovog izdavača ‘Bazaarta’ iz Beograda, organizacije umetnika koja ima za cilj razvoj savremenih izvođačkih umetnosti i njihov dijalog sa društvom: www.bazaart.org.rs.

Vodič kroz kreativno dramski proces će uputiti “pedagoge na metode i principe kojima će moći da vode proces kreativne drame”, objašnjava Marina Milivojević-Madžarev, urednica ovog izdanja. “Podeljen je na osam poglavlja u kojima je objašnjeno šta je kreativni dramski proces, zašto ga treba primenjivati, ko može da učestvuje u njemu, kako ga voditi, zbog čega u kreativnom radu koristimo različite medije i podsticaje, na koji način nastaje predstava od dobijenog materijala, kome se obraćamo tom predstavom, i kakvu promenu ostvaruje kreativni dramski proces. *Vodič* ima 11 autora. Može da se čita na uobičajen način, listanjem stranica, a za one koji hoće odmah odgovor na pitanje koje ih zanima, omogućeno je da ga dobiju odmah nakon klika.”

Šta je kreativni dramski proces?

Sunčica Milosavljević, glavna i odgovorna urednica *Vodiča kroz kreativno dramski proces*, i menadžer ovog projekta Bazaarta, objašnjava: “Kreativna drama je metod, način ili pristup kako sa učenicima na osnovu njihovih iskustava i na osnovu nečega što ih zanima – citata iz knjiga koje im se dopadaju, ličnih dnevničkih zapisa, nastavnih predmeta koji su im dragi – razvijamo dramsku strukturu. Igrom na planu fikcije učenik saznaje teme, ličnosti i vrednosti iz nastavnih predmeta. Kada primenimo kreativnu dramu, kada umesto da učimo napamet ili insistiramo da se zapamte godine, kada mi to gradivo zajedno odigravamo, stvara se empatički most između mladih i gradiva koje se obrađuje, stvara se most između njihove kulture i kulture drugog naroda, drugog načina mišljenja. Rad kroz dramski proces, znači uključiti u nastavu lično iskustvo i kreativnost učenika, menja njihov odnos prema temi koja se obrađuje: oni postaju autori svog učenja i usvajanja znanja. Ono postaje lično, duboko doživljeno znanje i sastavni deo ličnosti. To je dugotrajan rad i zato govorimo o procesu. Ne zasniva se samo na racionalnom nivou, što je osnova našeg postojećeg obrazovnog sistema, već i na iskustvenom, što znači da uključuje emotivnu i socijalnu inteligenciju i različite druge komponente ličnosti na koje klasični obrazovni sistem ne obraća pažnju.”

Učenje kroz dramu je ključno za još jednu komponentu koja nije zastupljena u obrazovanju – za vaspitanje. Naime, kreativna drama omogućava da mladi ljudi usvoje ne samo znanja i veštine već i životne vrednosti. U saradnji i razmeni sa drugima, mladi ljudi razvijaju veštine dijaloga, zastupanje sopstvenog i uvažavanja tuđeg mišljenja, spremniji su na kompromise i za ispitivanje različitih rešenja. Zajednički rad stvara bolje i otvorenije veze i odnose među učesnicima, ali i sa pedagogom. Razvijaju se solidarnost, odgovornost i samopouzdanje, veštine timskog rada, preuzimanja i prepuštanja vođstva, što su sve važna lična i životna iskustva. Na taj način se ostvaruju dragoceni efekat i ishod: omogućava se mladom čoveku da postane deo otvorenog društva, i da u njemu dođe do izražaja. Ovo je, znači, proces koji donosi rezultate tek nakon nekoliko godina, ali je zato snaga tog rezultata nemerljivo velika po društvo.

Za nastavnike je, naravno, praktična primena najbitnija: kako je moguće kreativni dramski pristup upotrebiti na nastavni program i plan. Prenosimo dva iskustva iz prakse, stečena nakon Bazaartove edukacije.

“Kreativna drama je igra, a ja volim da se igram i koristim učionicu za to na svojim časovima sociologije, ustavnog prava i građanskog vaspitanja”, kaže Nada Banjanin-Đuričić, profesorka Železničko-tehničke škole u Beogradu. “Građansko vaspitanje pruža mnoge mogućnosti za kreativnu dramu, ono predviđa da se u nastavi izvede, na primer, simulacija diskriminacije, koja je dragocena zato što učenik može da oseti kako je to biti neko drugi. Na času može da se kreira reklama, da se oseti proces manipulacije, da se simulira razgovor sa šefom, mogu da se kreiraju razne životne situacije. Kako igra pomaže mladima, kako ih priprema da učestvuju i menjaju okolinu u kojoj žive? Tako što budi osećaj slobode, pomaže sazrevanju, introspekciju, odagnava strah, tera vas da mislite, da kreirate, a ako pogrešite – ništa ne boli, a uči vas kako da u životu ne napravite tu grešku.”

PRIPREMA ZA ŽIVOT U ZAJEDNICI: Kreativna drama

Dafina Žagar, profesorka srpskog jezika i književnosti u Školi za dizajn tekstila, časove lektire namenjene romanu *Čiča Gorio* počela je sledećom pričicom od nekoliko redaka baziranom na sižeju ovog Balzakovog romana: "Anin otac je profitirao za vreme rata i za kratko vreme vrlo se obogatio. Kad je došlo vreme, ona se udala za biznismena i otac je bio zadovoljan. Nije srećna u tom braku i ubrzo nalazi mladog ljubavnika Filipa. Filipu odgovara veza sa Anom. On poznaje Aninog oca, koji podržava njegovu i Aninu vezu. Filip i Ana žive na račun Aninog oca, ali on ubrzo umire." Zatim je podelila učenike u četiri grupe zato što je i u pričici bilo četiri lika, i zamolila ih da vrednuju te likove, da diskutuju o njima, brane ih i napadaju, da ih iskustveno povežu sa svojim vremenom. Zatim ih je navela da zamisle kako bi, na primer, izgledao susret između Ane i Filipa, što je rezultiralo odigravanjem te dramske scene. "Nakon toga su dobili zadatak da pročitaju *Čiča Gorija*, da likove o kojima smo razgovarali nađu u delu i da ih posmatraju na isti način na koji su o njima pričali. Cilj je da učenici iskustveno prožive ono što treba da analiziraju u tom književnom delu, zato što nije problem samo što deca ne čitaju već i što ne znaju da čitaju. A zašto je to tako? Zato što nisu naučeni da povezuju iskustvo sa onim što čitaju."

Iz dramskog procesa prirodno nastaje predstava koja se tiče mladih autora i mlade publike. Kroz preplitanje ličnih priča, sećanja, porodičnih istorija sa fikcijom ili književnim delom, nastaje originalan materijal za predstavu.

"Proces rada može i ne mora krenuti od dramskog ili književnog predloška kao metafore onoga što mladi žele da saopšte.

Bilo da se oslanja na literarno delo ili ne, predstava će govoriti o svetu mladih, saopštiće njihove stavove i uverenja i postaviće važna pitanja društvu i svetu", napisala je Anđelija Jočić u *Vodiču*, jedna od 11 njegovih autora. "Učenje kroz kreativnu dramu priprema mlade ljude za život u zajednici. U bezbednom okruženju igre i fikcije mladi istražuju situacije, moguća rešenja i njihove posledice, upoznaju ličnu snagu i slabosti, ispituju ponašanje i odnos prema drugima u datoj situaciji. U zaštićenoj sredini dramskog prostora učesnici slobodno izražavaju svoje mišljenje kroz preuzimanje uloge u datoj situaciji. Svako ima priliku da predloži svoje viđenje događaja i razvoja situacije bez osude drugih učesnika. Svako može zauzeti i suprotstavljenu poziciju. Na ovaj način mlad čovek uči da sagledava situaciju iz ugla nekog drugog i tako bolje razume njegova osećanja, stavove i ponašanje. Razvijaju se tolerancija i empatija i mlad čovek uči da razume i prihvata drugačije poglede na svet."

U svetu, za kreativnu dramu se zna od druge decenije prethodnog veka, od takozvane Britanske škole. U nastavi se prvo širila u društvenim naukama, a u poslednje vreme se sve češće primenjuje i u prirodnim. Ni kod nas kreativna drama nije nov model, osim pionirskog rada Zore Bokšan u Dramskom studiju nekadašnjeg Doma pionira, i osim dinamičnog razvoja kreativne drame po originalnom konceptu Ljubice

Beljanski-Ristić u Škozorištu i Školigrici – programima Centra za kulturu Stari grad, u kojima je kreativna drama snažno uticala na brojne generacije dece i mladih, ali i na pedagoge, prednosti ovog metoda uglavnom su nepoznate školskoj praksi. Ministarstvo obrazovanja je uvažilo uticaj ovih programa na predškolsko obrazovanje, ali dometi Školigrice, ni pet godina nakon njenog gašenja, nisu dostignuti.

Po dokumentu "Ključne kompetencije Lisabonske strategije obrazovanja", pod ključnim kompetencijama podrazumevaju se znanja, umeća i veštine, koje dete treba da stekne i razvije kroz proces obrazovanja, a najbliži način da ih predstavimo jeste – osposobljavanje dece za praktičnu primenu stečenih znanja. Prema istraživanju "Drama unapređuje ključne kompetencije Lisabonske strategije obrazovanja (DICE)", koje je sprovedeno od 2008. do 2010. godine, u 12 zemalja, na skoro 5000 ispitanika, što je najveći do sada poznat uzorak u socijalnim istraživanjima, uverljivo je potvrđen snažan uticaj drame na razvoj pet od osam ključnih kompetencija. Prema podacima našeg ministarstva prosvete, vrednovanim po evropskim standardima merenja pismenosti, 45 odsto naše dece izađe iz osnovne škole nepismeno.

Učenici četiri grada u kojima je sprovedena edukacija Bazaarta o kreativnoj drami, pohvalili su opisivali te časove: mnogo su zanimljiviji od uobičajenih, na njima lakše nauče i ne zaboravljaju naučeno. Njihove ocene su, zar ne, najmerodavnija preporuka *Vodiču kroz kreativno dramski proces*.

Sonja Ćirić

Kulturna edukacija

Muzej kao učionica

“Cilj muzejskih edukativnih programa je korišćenje muzejskih zbirki kao nastavnog sredstva. Frontalna nastava gubi svoje primarne pozicije već godinama u Evropi i u svetu. A po čemu to znamo? Po tome što deca beže iz škole. Ne beže zbog loših ocena, već zbog dosadnih modela nastave, dosadnih metodoloških principa”, ukazuje Vesna Milić, kustos Muzeja savremene umetnosti

EDUKATIVNI PROGRAM MUZEJA savremene umetnosti ima dugu tradiciju. Od osnivanja muzeja, 1965. godine, obraća se velika pažnja na obrazovnu dimenziju. Nekadašnji programi su se konceptijski razlikovali od današnjih, ali su oduvek obuhvatali sve ciljne grupe publike – rad sa decom, omladinom, opštom publikom.

Prvo odeljenje koje se bavilo edukacijom, nastalo iz pedagoške službe Muzeja 1974. godine, bio je Centar za vizuelnu kulturu. Programi koje je Centar na početku vodio bili su zasnovani na metodologiji permanentnog obrazovanja i društvene usmerenosti ka umetnosti. Osnovni cilj Centra bilo je obrazovanje putem umetnosti i njegove aktivnosti obuhvatale su serije javnih seminara i predavanja u Muzeju, ali i saradnju sa školama, fakultetima, fabrikama i društvenim preduzećima, s namerom da se obrati najširoj publici.

Današnja uloga Centra prilagođena je novoj društveno-političkoj situaciji, ali takođe i aktuelnim umetničkim praksama. Osnovna uloga Centra je da podstiče participaciju različitih društvenih grupa i profesionalaca različitih profila u programima Muzeja. Nova metodologija rada podrazumeva serije tematskih radionica, laboratorije za individualnu ili grupnu proizvodnju gde bi se istraživački ili umetnički projekti kritički bavili pitanjima predloženim u okviru opšte teme Centra.

Programi koji su dosad vođeni bavili su se

pitanjima i problemima savremene umetnosti, ali i njenom društvenom ulogu, tako da su tematske celine bile sledeće: način na koji se proizvodi društveni prostor u Srbiji danas, urbane transformacije i mogućnosti samoorganizovanja građana, problem marginalizacije različitih društvenih grupacija i mogućnost da se one osnaže, način na koji se piše istorija i kako se dominantni istorijski narativi mogu rekonstruisati i dekonstruisati...

Svaki projekat Centra orijentisan je na podsticanje proizvodnje umetničkih ili istraživačkih radova, ali i na proizvodnju znanja. Tako je prvi projekat Centra proizveo publikaciju od dvadesetak priloga, sačinjenih od sociološkog istraživanja, eseja i teorijskih tekstova, umetničkih projekata, uz DVD koji sadrži pet dokumentarnih video-radova.

“Projekti Centra za vizuelnu kulturu nemaju formu seminara ni akademski profil. Dinamična rada u godišnjim i višegodišnjim ciklusima s određenim tematskim fokusom je različita i bila je uslovljena i iseljenjem iz zgrade Muzeja savremene umetnosti na Ušću, u čijoj se sali za predavanja odvijao rad i javne prezentacije. Posle preseljenja u privremene kancelarije u Botičevoj ulici, radionice novog projekta odvijale su se uglavnom u tom prostoru”, objašnjava dr Zoran Erić, kustos Centra za vizuelnu kulturu Muzeja savremene umetnosti.

Centar je do sada saradivao sa mnogim obrazovnim i društvenim institucijama, kako na

lokalnom tako i na međunarodnom nivou. “Postoji više vidova saradnje Centra sa drugim institucijama, bilo kroz partnerski rad na projektima ili kroz saradnju na predstavljanju različitih umetničkih ili istraživačkih radova, proizvedenih u kontekstu radionica Centra. Prvi projekat ‘Diferencirana susedstva Novog Beograda’ je, na primer, predstavljan u vidu dokumentarnih izložbi u Mesnoj zajednici Dunavski kej, Opštini Novi Beograd, Kunstraumu u Minhenu, Mestnoj galeriji u Ljubljani. Zatim kroz projekcije i prezentacije projekata uz javnu diskusiju u Galeriji ‘Miroslav Kraljević’ u Zagrebu, u Arhitektonskom centru u Beču, i kroz predavanja ili prezentacije o aktivnostima Centra u brojnim institucijama kulture u Aleksandriji, Amsterdamu, Bukureštu, Cirihi, Stokholmu, Skoplju itd. Izuzetno važna saradnja na projektu ‘Beograd: Drugi pogled’ ostvarena je u poslednje tri godine sa Centrom za međunarodne umetničke studije.”

Jedan od poslednjih sprovedenih projekata pod nazivom “Od dionizijskog socijalizma do predatorskog kapitalizma”, imao je za cilj preispitivanje društvenih tokova u Jugoslaviji, a potom u Srbiji, u poslednjih pedesetak godina. Učesnici radionica su kroz praktičan rad razvijali aktivan kritički stav spram načina na koji se istorija piše, i sa tim stavom pristupali kreativnom procesu u medijima, u kojima inače rade. Projekat je obuhvatao tri radionice: filmsku, koju je vodio reditelj Željimir Žilnik, audio,

kojoj je mentor bio kompozitor Miroslav Savić Mipi, i radionice za oblikovanje prostora, pod vodstvom vizuelnog umetnika i arhitekta Milorada Mladenovića.

“Ove godine radimo na novom istraživačkom projektu započetom prošle godine pod nazivom “Nesvrstani modernizam” u saradnji sa institucijama iz Beča i Berlina. Projekat se bavi analizom istorijskog konteksta u kom su nastale supranacionalne konstelacije poput Pokreta nesvrstanih, njihovim tadašnjim emancipatorskim potencijom, i mogućnošću reartikulisanja tih principa u današnjem globalizovanom svetu”, priča dr Zoran Erić.

Posle praznog prostora devedesetih, kad je u izlagačkom i u ostalim segmentima Muzej bio u stagnaciji, razvili su se novi vidovi edukativnih programa na iskustvima referentnih kuća u svetu. Tako je nastao niz programa za decu i omladinu, ali i za prosvetne radnike. Dečji klub Muzeja savremene umetnosti osnovan je 2002. i podeljen na dva segmenta – na juniore i seniore. Okuplja decu od pet do petnaest godina. Omladinski klub nastao je 2006. godine i okuplja srednjoškolce i studente. Tri godine kasnije, 2009. osnovan je i nastavnički klub, koji obuhvata sve učitelje, nastavnike i vaspitače.

“Cilj muzejskih edukativnih programa je korišćenje muzejskih zbirki kao nastavnog sredstva. Frontalna nastava gubi svoje primarne pozicije već godinama u Evropi i u svetu. A po čemu to znamo? Po tome što deca beže iz škole. Ne beže zbog loših ocena, već zbog dosadnih modela nastave, dosadnih metodoloških principa”, ukazuje Vesna Milić, kustos Muzeja savremene umetnosti. U resurse okruženja ne spadaju samo muzeji i galerije već i pošte, bolnice, ulice. Prema rečima Vesne Milić, korišćenjem ovih resursa smanjuje se rizik od sticanja reproduktivnih znanja i ide se u pravcu usvajanja funkcionalnih znanja. “Svaki nastavni proces koji ne podrazumeva integrativni i aktivni pristup nastavi nije primeren današnjem vremenu ni potrebama generacija koje se vaspitavaju. Dok smo bili u zgradi na Ušću, mogli smo da radimo sa mnogo većim brojem dece. Sad radimo u prostorima dva legata i salona Muzeja, i to su manji prostori, ne možemo da pozovemo veliki broj dece.”

Dečji klub ima više od dve hiljade članova, mada taj broj nije moguće tačno utvrditi, jer su neka deca vremenom prešla u omladinski klub,

a neka su prestala da dolaze. Omladinski klub broji oko 700 članova, ali i taj broj varira. Nastavnički klub funkcioniše na drugačiji način. Ne postoje članovi, već postoji evidencija o onima koji su prošli seminare i o onima koji trenutno saraduju sa Muzejom. Saradnja se odvija tako što nastavnici, učitelji ili vaspitači pronalaze načine da dovedu svoju decu, tj. svoje odeljenje u Muzej, ali ne na izložbe, već da bi obradili neku svoju metodsku jedinicu. Međutim, taj broj je mali u odnosu na broj prosvetnih radnika koji su prošli seminare. “Najveći broj ljudi smatra da je to dobra ideja, ali da nije izvodljiva u ovakvom školskom sistemu. Ako neko hoće

ENTUZIJAZAM: Vesna Milić i Svebor Midžić

da dovede decu, to ne može da uradi za vreme jednog školskog časa. Oni najhrabriji, najveći entuzijasti uspevaju i to”, ističe Vesna Milić. Realizaciju radionica sa kustosima rade umetnici. Zajedno vrše odabir teme za koju smatraju da će biti najzanimljivija ciljnoj grupi sa kojom rade. Teme su pre svega bazirane na društveno-aktuelnim pitanjima, i predstavljaju neku vrstu pomoći predmetu Građansko vaspitanje. Na zahtev nastavnika, može da se organizuje i radionica koja se bavi temom povezanom sa njihovim predmetom. Seminar je akreditovan za sve profile nastavnika od Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja.

Edukativni program se finansira iz budžeta Muzeja i Ministarstva kulture, a budžet za taj program je znatno manji od budžeta za izložbe. Za sad može da se isfinansira po jedna radionica mesečno za svaki klub.

U okviru Muzeja savremene umetnosti, a u saradnji sa Novom akademijom umetnosti, jednom od novih privatnih institucija visokoškolskog obrazovanja koja se bavi kulturom i umetnošću, sprovodi se još jedan edukativni projekat pod nazivom kurs Kultura i umetnost u socijalističkoj Jugoslaviji.

Projekat se bavi kulturom i umetnošću od 1945. do 1990, ali u intelektualno-kulturnom

kontekstu jugoslovenske zajednice. Cilj kursa je da se problematizuje to nasleđe, da se vidi na koji je način ono danas relevantno. Kurs je zatvorenog tipa i trenutno ima oko četrdeset polaznika, koji su uglavnom postdiplomci.

“Naš pristup je toliko interdisciplinarnan, da pomera granice onoga što se obično smatra interdisciplinarnošću. Pokušavamo da izađemo iz okvira onoga što već postoji na Univerzitetu umetnosti u okviru njihovih interdisciplinarnih studija, koji je ipak jedan strožiji akademski profil. Jugoslavija je postala metafora za niz značenja i mi ne možemo više da mislimo pojmove poput modernizacije, progressa, urbanizacije, popularne kulture, integracije visoke i niske kulture, bez jugoslovenskog segmenta u svemu tome. Ono što pokušavamo sa ovom školom je da ponovo uvedemo jednu vrstu priče, narativa o jugoslovenskom nasleđu. To je cilj ove škole, da uopšte može da se misli taj period, pošto mlađe generacije kao da imaju određenu vrstu aktivnog zaborava, kao da je uložena napor da se taj period zaboravi. Mi pokušavamo da uvedemo ponovo sećanje na to, da ga obnovimo makar ono bilo traumatično u nekim segmentima.

Bez vizuelnog jezika nema puta napred, jezik je osnov onoga kako se danas vizuelno komunicira u svetu. Kod nas je rađeno na tome da se taj jezik zaboravi, potisne. Na kraju krajeva, kad vidite kakva je situacija sa zgradom Muzeja savremene umetnosti na Ušću, od 2007. je van upotrebe, jasno vam je koliki je stepen nebrige prema tom nasleđu. Muzeji su prostor edukacije, prostor eksperimenta, jedino mesto gde se zaista nešto novo dešava. Insistiramo na tome da za predavače dovodimo ljude koji su najveći profesionalci iz različitih polja. Imamo dva predavanja nedeljno, a seminari su dvomesečni i održavaju se u Legatu “Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića”. To je neka vrsta edukativnog “haba” muzeja, jedan od prostora koji je posvećen samo edukativnim programima”, govori Svebor Midžić, koordinator ovog kursa.

Za ovaj kurs postoji minimalna kotizacija od 2500 dinara za ceo semestar, kako bi se pokrili neki mali troškovi koji nisu pokriveni grantom koji je Muzej dobio od Fonda za otvoreno društvo, u okviru njihovih akademskih visokoškolskih programa.

Prvi semestar je počeo u oktobru 2011, a završava se 25. maja predavanjem Ivana Čolovića o novokomponovanoj narodnoj muzici i njenim počecima sedamdesetih godina prošlog veka. ◀

Nema osiguranja za škole

KAKO JAVLJA RADIO 021, većina osiguravajućih kuća odbila je da novosadskim školama pokrije troškove sanacije štete koja je nastala zbog obilnog snega ove zime, kažu u Gradskoj upravi za obrazovanje. Prema rečima načelnika Zorana Kuzeljevića, u tim društvima kažu da ugovorima nisu predviđene ovakve situacije. “Nažalost, mi kao uprava možemo samo da konstatujemo da se osiguravajuće kuće nisu baš pokazale i pored jako velikih sredstava koja Grad izdvaja za te namene. Sve škole su se obratile osiguravajućim kućama i njihovi veštaci su izašli na teren, međutim, oni smatraju da ugovorom nije predviđena naknada štete u tim slučajevima”, rekao je Kuzeljević.

Kako kaže, samo jedna osiguravajuća kuća je priznala ovu vrstu štete. Nezvanično, u pitanju je Dunav osiguranje: “Mi ćemo sugerisati školama da za sledeću školsku godinu jako dobro gledaju s kim sklapaju ugovore, da poprave te ugovore u svoju korist. Zaista mislim da je reč o poslovnom ponašanju koje datira daleko unazad i da je ova situacija pokazala da se nešto mora drastično promeniti.” Član Gradskog veća zadužen za obrazovanje Nemanja Starović rekao je početkom marta da će Grad od osiguravajućih društava tražiti da pokriju troškove sanacije. On je naveo da Grad za osiguranje škola i vrtića svake godine izdvaja skoro milion evra i da zbog toga smatra da bi osiguravajuće kuće morale da se oduže i pokriju veći deo štete nastale elementarnom nepogodom.

Problemi na FPU-u

OKO 30 STUDENATA Fakulteta primenjenih umetnosti (FPU) u ponedeljak je protestovalo ispred zgrade fakulteta zahtevajući da sa očišćenom godinom i 60 bodova pređu na budžet. Fakultet primenjenih umetnosti (FPU) i dalje ne može da se izbori sa problemom nedostatka novca potrebnog za normalno funkcionisanje ove ustanove, pa od ovih studenata

koji su dali sve ispite u roku traži da plate školarine od 200.000 dinara. Isti problem fakultet je imao i prošle godine, kada oko 200 studenata koji su očistili sve ispite u godini nije moglo da pređe na budžet. “Prošle godine je veliki broj studenata ostvario 60 ESPB bodova, a fakultet nije imao sredstava da ih sve prebaci na budžet. Zato smo formirali rang-liste prema kojima su samo studenti sa visokim prosekom

osigurali mesto na budžetu. Za ostalih 200 to nije bilo moguće”, izjavio je prodekan za nastavu FPU-a Danilo Stojanović. Ministarstvo prosvete je 2. marta studentima obećalo da će fakultetu uplatiti devet miliona dinara, čime bi oni koji imaju 60 bodova bili oslobođeni plaćanja školarine. Međutim, FPU se pravda da taj novac još nije uplaćen i studentima koji nisu uplatili 200.000 dinara ne dozvoljava da slušaju predavanja i polažu ispite. Sastanak studenata, dekana i predstavnika Ministarstva zakazan je za sredu.

Upis u srednje škole 18. aprila

KONKURS ZA UPIS nove generacije učenika u srednje škole biće objavljen oko 18. aprila, izjavio je Tanjugu pomoćnik ministra prosvete i nauke Zoran Kostić. “Konkurs se upravo priprema za štampanje i nadamo se da će biti predstavljen odmah posle uskršnjih praznika, oko 18. aprila”, rekao je Kostić. Probni test male mature, na kome će biti potpuno nepoznati zadaci iz srpskog i matematike, osmaci će polagati 21. aprila, a za one koji tog dana ne izađu na test, rezervni termin je 28. april. Upisne aktivnosti i datum polaganja završnog ispita biće približni prošlogodišnjim, bez obzira na to što je zbog ledenog talasa školska godina produžena za nedelju dana. Od ove godine, kao novina uvodi se probno testiranje za učenike šestog razreda i za njih će test sa pitanjima iz biologije, istorije, fizike i geografije, biti održan u subotu, 31. marta. Razlog je to što će oni, kada budu u osmom razredu, na završnom ispitu, uz srpski i matematiku, polagati i treći test, kombinaciju pitanja iz pet predmeta (biće dodata i hemija). Probni testovi neće biti ocenjivani, ali će rezultati koristiti Zavodu za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja koji radi evaluaciju. Kostić je ranije rekao da u Srbiji ima 78.000 učenika osmog razreda i da je za njih u srednjim školama rezervisan dovoljan broj mesta – pet do sedam odsto više od broja osmaka. U gimnazije će u novoj školskoj godini, prema Kostićevim rečima, biti upisano 22 odsto učenika. Uz konkurs će biti objavljen i informator, u kome se nalaze minimalan i maksimalan broj bodova koji je prošle godine bio potreban za upis u sve srednje škole u Srbiji.

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec